

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 155/05-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. júna 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. B., toho času vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. L. J. R., ktorou namietal porušenie svojich základných práv zaručených v čl. 47 ods. 2 a v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj porušenie svojich práv zaručených v čl. 6 ods. 3 písm. a) a b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Ružomberok v trestnej veci vedenej pod sp. zn. ČVS: ORP-47/ODV-RK-2005, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. B. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. apríla 2005 doručená sťažnosť zo 14. apríla 2005 Ľ. B., toho času vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. L. J., R., ktorou namietal porušenie svojich základných práv zaručených v čl. 47 ods. 2 a v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“), ako aj porušenie svojich práv zaručených v čl. 6 ods. 3 písm. a) a b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Ružomberok (ďalej len „úrad justičnej a kriminálnej polície“) v trestnej veci vedenej pod sp. zn. ČVS: ORP-47/ODV-RK-2005.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa, ako aj z k nej pripojených príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa úradu justičnej a kriminálnej polície sp. zn. ČVS: ORP-47/ODV-RK-2005 zo 16. februára 2005 bolo podľa § 163 ods. 1 Trestného poriadku voči sťažovateľovi vznesené obvinenie zo spáchania trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. d) Trestného zákona. Trestné stíhanie v uvedenej veci bolo začaté podľa § 160 ods. 1 Trestného poriadku uznesením vyšetrovateľa úradu justičnej a kriminálnej polície sp. zn. ČVS: ORP-47/ODV-RK-2005 z 15. februára 2005.

K obmedzeniu osobnej slobody sťažovateľa v súvislosti s označeným trestným stíhaním došlo 15. februára 2005 o 19⁰⁰ h, keď bol sťažovateľ predvedený orgánmi Policajného zboru na základe žiadosti vyšetrovateľa úradu justičnej a kriminálnej polície, ktorý následne sťažovateľa zadržal (o 19¹⁵ h) podľa § 76 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Prokurátor Okresnej prokuratúry v Ružomberku (ďalej len „okresný prokurátor“) podal 17. februára 2005 okresnému súdu návrh na vzatie sťažovateľa do väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Sudca Okresného súdu Ružomberok rozhodol 18. februára 2005 o vzatí sťažovateľa do väzby z dôvodu podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku s tým, že lehota väzby sa počíta od okamihu zadržania sťažovateľa, t. j. od 15. februára 2005 o 19⁰⁰ h.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že po zadržení bol 15. februára 2005 o 19³¹ h vypočutý. Bolo mu umožnené kontaktovať sa s advokátom, ktorý sa k výsluchu následne

dostavil. Splnomocnenie udelené sťažovateľom advokátovi bolo zaprotokolované do zápisnice o uvedenom úkone trestného konania. Sťažovateľ následne požiadal vyšetrovateľa, aby mu bolo umožnené poradiť sa s advokátom bez prítomnosti tretích osôb. Vyšetrovateľ uvedenej žiadosti odmietol vyhovieť a trval na osobnej prítomnosti pri porade medzi sťažovateľom a advokátom. Vzhľadom na túto skutočnosť odmietol sťažovateľ k veci vypovedať a advokát sťažovateľa požiadal vyšetrovateľa o včasné a riadne oznámenie termínov konania všetkých procesných úkonov v uvedenej veci.

Vyšetrovateľ vykonal ešte 15. februára 2005 vo veci výsluch svedkov T. K. (v čase od 20¹¹ h do 20²⁹ h), O. B. (v čase od 22³⁰ h do 23²⁰ h) a G. G. (v čase od 23²⁵ h do 23⁴³ h). Dňa 16. februára 2005 vypočul vyšetrovateľ MUDr. D. K. (v čase od 7²⁹ h do 7⁴⁰ h) a R. K. (v čase od 9¹⁸ h do 10⁴⁵ h – správne malo byť do 9⁴⁵ h, ako vyplýva zo zápisnice o výsluchu, pozn.). O žiadnom z uvedených procesných úkonov nebol sťažovateľom splnomocnený advokát upovedomený.

Vyšetrovateľ doručil sťažovateľovi uznesenie o vznesení obvinenia 16. februára 2005 o 10¹⁰ h. Sťažovateľ, ako aj jeho obhajca žiadali o umožnenie porady bez prítomnosti tretích osôb. Vyšetrovateľ uvedenej žiadosti odmietol vyhovieť a trval na osobnej prítomnosti pri porade. Vyšetrovateľ taktiež zamietol žiadosť obhajcu o nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu s odôvodnením, že tak urobí po vypočutí sťažovateľa ako obvineného.

Sťažovateľ podal priamo počas výsluchu sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Okresný prokurátor túto sťažnosť uznesením č. k. Pv 165/05-11 zo 17. februára 2005 zamietol. Žiadosť sťažovateľa „o preskúmanie dôvodov odopretia práva nazrieť do vyšetrovacieho spisu“ vybavil okresný prokurátor listom č. k. Pv 165/05-13 zo 17. februára 2005, v ktorom konštatoval, že k porušeniu procesných práv sťažovateľa nedošlo.

Sťažovateľ pred ústavným súdom namietal porušenie svojich základných práv a slobôd postupom úradu justičnej a kriminálnej polície v uvedenej trestnej veci, argumentujúc, že ustanovenie § 76 ods. 6 Trestného poriadku „nezmocňuje vyšetrovateľa, ani iný z orgánov činných v trestnom konaní byť fyzicky prítomný pri porade medzi

zadržanou osobou a jej obhajcom, (...) takáto požiadavka vyšetrovateľa nemá oporu v platnej právnej úprave, keďže ani iné ustanovenie Trestného poriadku neposkytuje orgánom činným v trestnom konaní zákonnú možnosť domáhať sa prítomnosti pri uvedenom akte ochrany práv zadržanej osoby“. Po vznesení obvinenia sťažovateľovi vyšetrovateľova požiadavka na osobnú prítomnosť pri porade medzi ním a jeho obhajcom zmarila podľa sťažovateľa „možnosť realizácie plnohodnotnej porady s mojím obhajcom“. Podľa sťažovateľa neboli ani zákonné dôvody na odmietnutie jeho žiadosti (resp. žiadosti jeho obhajcu) o nazretie do spisu. Taktické hľadisko ako dôvod odopretia uvádzaný vyšetrovateľom je neobhájitelné, pretože zákon priznáva obvinenému a jeho obhajcovi právo nahliadnuť do spisu už od momentu vznesenia obvinenia, pričom do tohto práva obhajoby možno zasiahnuť „len v skutočne ojedinelých a obzvlášť odôvodnených prípadoch“.

Sťažovateľ tvrdí, že vyšetrovateľ mal povinnosť vzniesť obvinenie bez zbytočného odkladu, pokiaľ nerozhodol o jeho prepustení ako zadržanej osoby na slobodu. Vyšetrovateľ vykonával už 15. februára 2005 viaceré úkonov a obvinenie vzniesol voči nemu až 16. februára 2005, v dôsledku čoho neprimerane a bez relevantných dôvodov zúžil práva a možnosti obhajoby, pretože niektoré z procesných práv tvoriacich súčasť práva na obhajobu sú viazané až na moment vznesenia obvinenia (napr. právo žiadať, aby sa obhajca zúčastnil aj na iných úkonoch prípravného konania, právo byť od vznesenia obvinenia prítomný pri vyšetrovacích úkonoch).

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ domáhal rozhodnutia, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho základných práv na právnu pomoc v konaní a na obhajobu podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj porušenie jeho práv byť bez meškania podrobne oboznámený s povahou a dôvodmi obvinenia proti nemu a mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a b) dohovoru postupom vyšetrovateľa úradu justičnej a kriminálnej polície v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-47/ODV-RK-2005. Zároveň žiadal priznať primerané finančné zadost'učinenie vo výške 100 000 Sk a taktiež náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

1. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

2. Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho základných práv a slobôd došlo postupom úradu justičnej a kriminálnej polície v prípravnom konaní v jeho trestnej veci vedenej na úrade justičnej a kriminálnej polície pod sp. zn. ČVS: ORP-47/ODV-RK-2005.

Ústavný súd v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania

jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Podľa § 33 ods. 1 Trestného poriadku môže obvinený (...) uvádzať okolnosti a dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní. (...)

Podľa odseku 3 citovaného ustanovenia sú všetky orgány činné v trestnom konaní povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 186 písm. e) Trestného poriadku nariadi predseda senátu predbežné prejednanie obžaloby, ak je toho názoru (...), že prípravné konanie nebolo vykonané podľa zákona, najmä že v ňom boli porušené predpisy zabezpečujúce právo obhajoby (...). Podľa § 187 ods. 3 preskúma súd na základe spisu opodstatnenosť obžaloby, úplnosť, ale aj zákonnosť dôkazného materiálu.

Podľa § 188 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku po predbežnom prejednaní obžaloby súd (...) vráti vec prokurátorovi na došetrenie, ak je to potrebné na odstránenie závažných procesných chýb prípravného konania (...).

Podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahuje nielen na zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, ale aj na správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, vrátane väd, ktoré neboli odvolaním vytýkané. Podľa § 258 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok tiež pre podstatné vady konania, ktoré rozsudku predchádzalo, najmä preto, že v tomto konaní boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

Keďže po prípadnom podaní obžaloby by súd prvého stupňa konajúci v trestnej veci sťažovateľa, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania boli súdmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania, dospel ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základných práv v trestnej veci, ktorá nebola v čase podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončená, k záveru o nedostatku jeho právomoci konať a rozhodnúť v uvedenej veci (obdobne napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

Platná právna úprava trestného konania v súčasnosti umožňuje sťažovateľovi (ako obvinenému) v ďalšom priebehu konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu právne účinným spôsobom namietat porušenie svojich základných práv a slobôd garantovaných ústavou v dôsledku nezákonného postupu vyšetrovateľa v jeho trestnej veci.

Za daných okolností nie je daný ústavný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v trestnej veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov. Sťažovateľ môže uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa porušenia jeho základných práv priamo pred súdom prvého stupňa v rámci konania o merite veci a následne zákonom dovoleným spôsobom aj prostredníctvom využitia opravných prostriedkov v trestnom konaní.

Nevyužitie uvedených možností ochrany označeného práva sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická

osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2005